

биде светлина. *Видя* Бог, че светлината е добро нещо, и отдели светлината от тъмнината... И рече Бог: да има твърд посред водата и тя да дели вода от вода. Тъй и стана. И създаде Бог твърдта, и отдели водата, що беше под твърдта, от водата над твърдта. Тъй и стана. Твърдта Бог нарече небе. И *видя* Бог, че това е добро... Сушата Бог нарече Земя, а събраните води - морета. И *видя* Бог, че това е добро... И рече Бог: да бъдат светили на небесната твърд... И създаде Бог двете големи светили... създаде и звездите... и ги постави Бог на небесната твърд, за да светят на земята... и да отделят светлина от тъмнина. И *видя* Бог, че това е добро...". В тази върховна (и в преносния, и в буквалния смисъл на думата) демонстрация на перформативната роля на словото с неизменна последователност всяка стъпка на Сътворението завършва с оглед. И едва когато биват видяни и одобрени, елементите на битието започват действително да бъдат. На погледа се приписва върховната перформативна мощ, защото точно той дава възможност на съществуващото да стане биващо.

В контекста на подобна мисловна схема да откажеш да видиш нещо означава и да го лишиш от битие. По този начин невидждането обрича субекта да обитава мъртвило. Нечовешката му болка изхожда обаче от собственото безстрастие - събитие парадоксално, тъй като архитипното трагическо изживяване - *патосът* по самата си природа предполага присъствието на страст. В посоката на подобно мислене се проблематизира стандартната представа за емоционалната интензивност на Яворовата поезия, а слепотата на Яворовия поетически субект (вече не само отказът да вижда, а и неспособността да види) се явява *метафора на нарушената емоционално-съзидателна връзка между него и мирозданието*.

Като лишава света от изпълнен с обич творещ поглед, субектът сам остава в проблематично екзистенциално състояние. Насочвайки към света невидящи очи, обърнати навътре, към собствения мрак, той самият среща мъртви, изпразнени от светлина погледи. Остава само екзистенциалната тревога от превръщането на уникалната субективност в безразличен обект, от неосъществената поява. Остава още и - заглъхващото ехо от собствения глас, артикулирал като негатив на *imitatio Dei* богоборческата дързост да откажеш на света обичта и съпричастието си, даруващи живот.

Оспорването на върховното Творение в поезията на Яворов не е